

‘VRIJE MARKT KAN AFRIKA NIET VOEDEN’

Afrikaanse overheden moeten ingrijpen in de economie om dreigende honger te voorkomen, stelt de Wageningse landbouweconoom Niek Koning in een nieuw boek. Hij pleit voor voedselbuffers. Andere economen hebben daar minder vertrouwen in.

Als Afrikaanse landen niet snel de landbouw steunen in plaats van die over te laten aan de vrije markt, staat het continent nog veel meer honger te wachten dan het tot nog toe gekend heeft. Dat stelt landbouweconoom Niek Koning in zijn boek *Food Security, Agricultural Policies and Economic Growth*.

Koning, oud-docent van Wageningen University en een bekend criticaster van het neoliberale marktdenken, beschrijft hoe de landbouw in 1850 een ‘geologische spaarrekening’ opende. Gebruik van fossiele brandstoffen maakten transport, tractoren en kunstmest mogelijk, wat de voedselproductie een boost gaf. Wereld voor 1850 bevolkingsgroei steeds gevolgd door hongersnood en bevolkingskrimp, de ‘fossiele revolutie’ maakte groei van de wereldbevolking naar 7,5 miljard mensen mogelijk. Alleen: de spaarrekening is bijna leeg, of mag vanwege de klimaatverande-

ring niet meer worden gebruikt.

Er dreigt daarom hongersnood in Afrika zoals in het pre-fossiele tijdperk, stelt Koning, met conflict en migratie tot gevolg. De bevolking verviervoudigt tussen nu en 2100, terwijl de landbouw op het continent slecht ontwikkeld is. Dat komt doordat Afrikaanse overheden hun eigen landbouw niet ondersteunen. Ze voeren goedkope rijst in uit Azië en goedkope kip uit Europa, waardoor Afrikaanse boeren een lage prijs krijgen. Afrikaanse landen die wel hun boeren wilden steunen, zijn teruggefloten door de Wereldbank, het IMF en de Europese Unie.

Koning stelt een uitvoerig programma van maatregelen voor om het tij te keren. Hij wil onder andere de prijs van voedselgewassen wereldwijd stabiliseren door buffers aan te leggen. Een internationale organisatie moet voedsel opkopen zodra de prijs te laag wordt en voedsel verkopen als de prijs te hoog wordt. Verder moeten handelsquota en productiebeperkingen voorkomen dat te grote voorraden ontstaan. Ook moeten Afrikaanse landen invoerheffingen invoeren en goede wegen aanleggen op het platteland.

Koning kreeg deze maand bijval

FOTO: SARINE ARSLANIAN, SHUTTERSTOCK

tijdens een symposium over zijn boek in Wageningen. Volgens emeritus hoogleraar Rudy Rabbinge moet het liberale economisch beleid snel stoppen. Onder economen brokkelt het geloof in de vrije markt af, zegt ook Erwin Bulte, hoogleraar Ontwikkelingseconomie aan WUR. ‘We zijn veel te lang bang geweest voor ingrijpen in de wereldmarkt. Het is veel te optimistisch om te denken dat we de voedselzekerheid in Afrika aan de markt kunnen overlaten.’

Ook Bulte vindt dat de Afrikaanse landen hun eigen landbouw moeten beschermen. Maar hij is huiverig voor een systeem van

prijsstabilisatie. Voedselbuffers lokken smokkel en corruptie uit, aldus de ontwikkelingseconoom. Hij pleit voor oplossingen op microniveau: als boeren hun oogst vaker opslaan in plaats van meteen na de oogst te verkopen, stabiliseert dat de prijs ook.

Ook econoom Ruerd Ruben van Wageningen Economic Research heeft twijfels. ‘Prijsstabilisatie van voedsel van overheidswege is duur beleid. Een betere aanpak is om de efficiëntie in de voedselketen te verbeteren, bijvoorbeeld door investeringen in wegen. Dan kan de lokale productie beter concurreren met voedselimporten.’ **BT**